

การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา¹

An Analytical Study of the Uttaravinicchayaṭīkā

ชำนาญ เกิดช่อ

Chamnarn Kerdchor

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nan Buddhist College

E-mail: pirabngoem@gmail.com

Received July 9, 2022; Revised August 3, 2022; Accepted August 10, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) แปลคัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกาจากภาษาบาลีเป็นภาษาไทย 2) ศึกษาโครงสร้าง ภาษา ความสัมพันธ์และศัพท์ของคัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา 3) วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญของคัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกากับการวินิจฉัยทางกฎหมายในสังคมไทย เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร วิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการแปล ผู้วิจัยแปลได้ 77 หน้า จากต้นฉบับภาษาบาลี 116 หน้า
2. ด้านโครงสร้าง มี 3 ส่วน คือ 1) ปณามกถา 2) เนื้อหาเกี่ยวกับอาบัติปาราชิกเป็นต้น 3) นิคมกถา, ด้านภาษา มีการใช้ตามหลักไวยากรณ์, ด้านความสัมพันธ์ มีเนื้อหาสัมพันธ์กับพระไตรปิฎก อรรถกถาสมันตปาสาทิกาและฎีกาสารัตถที่ปณี, ด้านศัพท์ มีการกล่าวถึงศัพท์วิเคราะห์ เช่น ชินะ (ผู้ชนะมาร)

3. ด้านการวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญ พบว่า มีความผิดทั้งทางวินัยและทางกฎหมายโดยมีโทษหนักหรือเบาตามเหตุการณ์ที่ได้กระทำหรือปฏิบัติ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ จำนวนการแปลภาษาไทยเป็นจำนวนแรก คัมภีร์นี้เป็นผลงานของพระวาจิสสรเถระชาวศรีลังกา มีลักษณะเด่นคืออธิบายศัพท์และหลักการวินิจฉัยพระวินัยแบบสั้นตามต้นฉบับคืออรรถกถาอุตตรวินิจฉยะ เชื่อมโยงพระไตรปิฎก อรรถกถาและฎีกา

คำสำคัญ: คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา; การแปล; ภาษาบาลี; พระวาจิสสรเถระ

¹ บทความวิจัยนี้ปรับปรุงจากบทความวิจัยเรื่อง “คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา: การแปลและศึกษาวิเคราะห์” ใน **รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2**. วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ, น่าน. (9 กันยายน 2561)

Abstract

This Article aimed (1) to translate the Uttaravinicchayaṭīkā (subcommentary) from Pali language into Thai language. (2) to study the structure, language, relationship as well as the terms used in the Uttaravinicchayaṭīkā (subcommentary), and (3) to analyze the essential contents of the Uttaravinicchayaṭīkā with legal diagnosis in Thai society. The research model was documentary, used to analyze content and write a descriptive description. The research results were found as follows;

1. The translation of the Uttaravinicchayaṭīkā from Pali language into Thai language, the researcher translated 77 pages from the original Pali language, 116 pages.

2. On the structure, it consists of 3 parts: 1) Paṇamakathā 2) Contents of Parajika (Defeat), etc. 3) Nikamanakatha. It had a distinctive feature that describing the sequence of chapters in Uttaravinicchaya Atthakathā (commentaries), referring to the Tripitaka and the Samantapāsādikā Atthakathā, there is a concise passage of the story and a composing style in both prose and verse. In terms of language, language is used according to grammatical principles. In relation to the relationship, the content is related to the Tripitaka, the Samantapāsādikā Atthakathā and Sāratthadipaniṭīkā (subcommentaries). In terms of vocabulary, there are many analytical terms, such as the term Shina (the Lord Buddha who wins the Devil).

3. In the critical content analysis, it was found that there were both disciplinary and legal offenses with heavy or light penalties according to the events committed or performed.

Knowledge body obtained from this research was: translation to Thai language was the first version. This scripture is the work of Sri Lankan monk, whose name was Ven.Vācissara Thera. It has a distinctive feature that describes the terminology and principles for discerning the Vinaya in a short form according to the original Uttaravinicchaya Commentary and connecting the Tipitaka, Atthakathā and ṭīkā

Keywords: the Uttaravinicchayaṭīkā; a Translation; Pālī Language ; Ven. Vācissara Thera

บทนำ

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์หลักของพระพุทธศาสนา เป็นหลักฐานชั้นต้นบันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้าและของพระสาวกสำคัญบางรูป รวบรวมคำสั่งสอนไว้เป็นหมวดหมู่ คู่เคียงกับตะกร้าอันเป็นภาชนะสำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ ไว้ (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2540) ในคัมภีร์พระไตรปิฎกนั้นพระวินัยปิฎกถือว่ามีค่าสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นที่รวบรวมของพระพุทธพจน์ที่เป็นบทบัญญัติ

กฎข้อบังคับ และความประพฤติของพระภิกษุสงฆ์และพระภิกษุณีสงฆ์ ที่เกี่ยวกับมารยาท ความเป็นอยู่ ตลอดจนธรรมเนียมปฏิบัติและการทำกิจกรรมของสงฆ์ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต, 2553) ในการอธิบายพระวินัยในพระวินัยปิฎก หากมีเนื้อหาที่อ่านแล้วไม่สามารถเข้าใจได้ในทันที ต้องอาศัย อรรถกถาเพื่อขยายความให้สมบูรณ์ มีความชัดเจนและเกิดความเข้าใจมากขึ้น เนื้อหาของอรรถกถา บางแห่งอาจเข้าใจได้ยากสำหรับอนุพุทธยุคหลัง ๆ ดังนั้น จึงมีคัมภีร์ฎีกาเพื่ออธิบายความของ อรรถกถาอีกทอดหนึ่ง

คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา เป็นคัมภีร์อธิบายคัมภีร์อุตตรวินิจฉยอรรถกถา ซึ่งรจนาโดย พระพุทธทศตเถระ เชื่อกันว่าพระวาจิสสรเถระ แห่งนิคายมหาวิหาร ชาวสิงหล ซึ่งเป็นศิษย์ของ พระสารีบุตร ชาวศรีลังกาผู้รจนาสารัตถทีปนี รจนาไว้เมื่อพุทธศตวรรษที่ 17 ในสมัยของพระเจ้า วิชัยพาหุที่ 3 (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2544) สำหรับวิธีการรจนาของท่านนั้น ได้อาศัยคัมภีร์ อธิบายวินัยฉบับโบราณ ที่เขียนด้วยภาษาสิงหลเป็นต้นแบบ ทั้งนี้ โดยได้รับการอาราธนาจากพระ สุมังคลเถระ และพระเถระอื่น ๆ อีกหลายรูป ส่วนรูปแบบการอธิบายก็คือ อธิบายไปตามลำดับบทที่มี อยู่ในตัวคัมภีร์วินัยวินิจฉยนั้นเอง (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2544) เนื้อหากล่าวถึงคำปรารภ ในการรจนาคัมภีร์ อธิบายประมวลมหาวิภังค์เรื่องเกี่ยวกับภิกษุล่วงละเมิดข้อบัญญัตินั้น ๆ แล้วต้อง อาบัติอะไร อธิบายประมวลภิกษุณีวิภังค์เรื่องเกี่ยวกับภิกษุณีล่วงละเมิดข้อบัญญัตินั้น ๆ แล้วต้องอาบัติ อะไร อธิบายเรื่องวิบัติ 4 เป็นปัจจัย อธิบายเรื่องอธิกรณ์เป็นปัจจัย อธิบายเรื่องคำถามคำตอบถึง ชันธกะ อธิบายเรื่องสมุฏฐาน อธิบายเรื่องสมุฏฐานแห่งอาบัติ เรื่องเพิ่มองค์ประกอบที่ละหมวด อธิบาย เรื่องคาถาที่ทำให้ผู้คิดความหมายเหื่องแตก อธิบายเรื่องสิกขาบททั่วไปและไม่ทั่วไป อธิบายเรื่องนัย เกี่ยวกับการบวก อธิบายข้อความที่แสดงส่งท้ายของคัมภีร์อุตตรวินิจฉยยะ รูปแบบการประพันธ์ มีลักษณะผสมกันระหว่างร้อยกรองและร้อยแก้ว โดยมีร้อยกรอง(คาถา) จำนวน 16 คาถา ส่วนที่เหลือ เป็นร้อยแก้ว

คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกานี้ มีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา เพราะเป็นคัมภีร์ที่ใช้อธิบาย พระวินัย ทั้งพระวินัยของภิกษุและพระวินัยของภิกษุณีที่มีเนื้อหาสาระที่ดียิ่ง ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตาม คัมภีร์นี้ก็ยังไม่มีผู้ใดแปลเป็นภาษาไทย และศึกษาเชิงงานวิจัยให้เห็นถึงโครงสร้าง ภาษา ความสัมพันธ์ ศัพท์ และเนื้อหาสำคัญ ด้วยเหตุผลดังกล่าว การแปลและวิเคราะห์คัมภีร์อุตตรวินิจฉย- ฎีกา เป็นคัมภีร์ที่มีสารัตถประโยชน์ ทั้งด้านเนื้อหา ภาษาและคุณค่าต่อการประพฤติปฏิบัติของ พุทธศาสนิกชน ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะแปลคัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกาเป็นภาษาไทย เพื่อสะดวก แก่ผู้ใดศึกษาและนำมาศึกษาวิเคราะห์ โครงสร้าง ภาษา ความสัมพันธ์ ศัพท์ และเนื้อหาสำคัญของ คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกากับการวินิจฉัยทางกฎหมายในสังคมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อแปลคัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกาจากภาษาบาลีเป็นภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาโครงสร้าง ภาษา ความสัมพันธ์และศัพท์ของคัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกา
3. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญของคัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกากับการวินิจฉัยทางกฎหมายในสังคมไทย

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการแปลและศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกา ตลอดจนศึกษาข้อมูลอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับคัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกา จากพระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา อนุฎีกา ปกรณ์วิเสส และเอกสารอื่น ๆ ที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ศึกษาค้นคว้าไว้แล้วนำมาเผยแพร่ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้สำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

พระราชวรมุนี (ประยูร ปยุตฺโต) (2529) กล่าวถึงพระวินัยว่า วินัยบัญญัติของสงฆ์ มิใช่ศีลในความหมายแคบ ๆ อย่างที่มักเข้าใจกันง่าย ๆ แต่ครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทั่วไปที่เรียกว่าชีวิตด้านนอกของภิกษุสงฆ์ทุกแห่งทุกมุม เริ่มตั้งแต่กำหนดคุณสมบัติ สิทธิหน้าที่และวิธีการรับสมาชิกใหม่เข้าสู่ชุมชน คือสงฆ์ดูแลฝึกอบรมสมาชิกใหม่ การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทำกิจการของสงฆ์ พร้อมด้วยคุณสมบัติและหน้าที่ที่กำหนดให้ ระเบียบเกี่ยวกับการแสวงหา จัดทำ เก็บรักษา แบ่งสรรปัจจัย 4 ระเบียบการรับและจัดแบ่งส่วนอาหารการทำจีวรและข้อปฏิบัติเกี่ยวกับจีวร ประเภทของยา การปฏิบัติต่อภิกษุอาพาธ ข้อปฏิบัติของคนไข้ และผู้รักษาพยาบาลไข้ การจัดสรรที่อยู่อาศัยข้อปฏิบัติของผู้อาศัย ระเบียบการก่อสร้างที่อยู่อาศัย การดำเนินงานและรับผิดชอบในการก่อสร้าง การจัดผังที่อยู่อาศัยของชุมชนสงฆ์ คือ วัด ว่าพึงมีอาคารหรือสิ่งก่อสร้างอย่างใดบ้าง ระเบียบวิธีดำเนินการประชุม การโจทหรือฟ้องคดี ข้อปฏิบัติของโจทก์ จำเลย และผู้วินิจฉัยคดี วิธีดำเนินคดี และตัดสินคดี การลงโทษแบบต่าง ๆ

พระมหาจรัญ อุตตมธมฺโม (2557) ได้เสนอ นัยการฎีกา: แปลและศึกษาวิเคราะห์ โดยแปลและศึกษาวิเคราะห์ทั้งคัมภีร์นัยการและคัมภีร์นัยการฎีกา สรุปความได้ว่า คัมภีร์นัยการมีโครงสร้างเดียว คือมีประธาน ขยายประธาน มีกริยา ขยายกริยา รูปแบบเป็นฉันทลักษณ์ ไวยากรณ์ สมบูรณ์ เนื้อหาเน้นการพรรณนาพุทธคุณ สำนวนสั้น ๆ ลักษณะคล้ายบทสวดทั่วไป มีความอลังการในการเลือกใช้คำศัพท์ ใช้คำที่เหมือนกัน เช่น สุตตํ สุตตํ สรณํ สรณํ คำเดียวกันแต่ความหมายต่างกัน เรียกว่า ความอลังการ ส่วนคัมภีร์นัยการฎีกามีครบทั้ง 5 โครงสร้าง รูปแบบบรรยาย (ร้อยแก้ว) ผสมผสานฉันทลักษณ์ ไวยากรณ์สมบูรณ์ ข้อผิดพลาดมีบ้าง สันนิษฐานว่าเกิดภายหลัง เนื้อหาเกี่ยวกับการขยายความพุทธคุณ อธิบายศัพท์ไวยากรณ์ นำธรรมะมาประกอบการอธิบาย สำนวนการแต่งขยายเนื้อความ แสดงให้เห็นความหมายของศัพท์ องค์ ประกอบที่สำคัญของศัพท์ ให้ประโยชน์พิเศษสำหรับนักศึกษาภาษาบาลี ที่สำคัญคัมภีร์นี้สามารถแสดงจุดเด่นจุดด้อยของคัมภีร์ต้นแบบได้ มีความ

อสังการเรื่องไวยากรณ์ ขยายเนื้อความ สรุปความชัดเจน ได้เห็นแนวคิด ความพยายาม และศรัทธาที่มั่นคงต่อพระพุทธศาสนา ผู้แต่งได้ใช้สติปัญญาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชนรุ่นหลังอย่างประมาณค่ามิได้

พระมหาบูรณะ ชาตเมธ (2556) ได้เสนอคุณสมบัติในเรื่อง คัมภีร์วิสุทธิมรรคคัคคณัฐิ: การชำระและการศึกษาวิเคราะห์ สรุปความได้ว่า ประวัติผู้แต่งนั้นมักเป็นธรรมเนียมของนักปราชญ์สมัยก่อนที่ไม่ใคร่แสดงชื่อของตนไว้ในงานนั้นด้วย จะแสดงเพียงเหตุผลหรือความจำเป็นในการแต่ง ด้านโครงสร้างเนื้อหา ผู้ประพันธ์ได้ยึดเอาโครงสร้างเนื้อหาจากคัมภีร์วิสุทธิมรรค ลักษณะการประพันธ์เป็นการประพันธ์แบบวิมลสะ คือ การประพันธ์แบบผสมปะชชะ(ร้อยกรอง) กับคัชชะ(ร้อยแก้ว)เข้าด้วยกัน ใช้สำนวนภาษาแบบง่าย แต่เป็นไปตามแบบแผนของการประพันธ์คือ มีคำปณามคาถา อันเป็นการแสดงความนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย พร้อมกับบอกเหตุผลในการประพันธ์แล้วจึงดำเนินเข้าเนื้อหาที่ตนประสงค์จะอธิบาย ในตอนสุดท้ายเป็นการแสดงนิคมคาถา พระสารทสี่ไม่ได้แสดงชื่อของท่านเอาไว้เป็นแต่กล่าวถึงสังคมสภาพแวดล้อมในยุคนั้นว่ามีความเป็นไปอย่างไร และจบลงด้วยขอให้พระราชาดำรงมั่นในทศพิธราชธรรม ขอให้สรรพสัตว์ทั้งหลาย จงพ้นจากความทุกข์ และขอให้ตัวท่านผู้ประพันธ์ได้บรรลุมรรคนิพพานในศาสนาของพระเมตไตรยพุทธเจ้า ดังนั้น เมื่อได้แปลและตรวจทานเทียบเคียงกับคัมภีร์วิสุทธิมรรค และคัมภีร์วิสุทธิมรรคฎีกาทั้งสองแล้ว ทำให้เห็นถึงความสอดคล้องกันของการอธิบาย เพราะคัมภีร์วิสุทธิมรรคคัคคณัฐิได้อธิบายเสริมเพิ่มเติม หรือสรุปคัมภีร์วิสุทธิมรรคทั้ง 3 ดังที่กล่าวแล้ว ไว้อย่างชัดเจน

พระมหาสมลักษณ์ คนุธสาโร (2556) ได้เสนอคุณสมบัติในเรื่อง คัมภีร์สมันตภัททิกา อรรถกถา อนาคตวงศ์ : การแปลและศึกษาวิเคราะห์ สรุปความได้ว่า ผู้แต่งคัมภีร์สมันตภัททิกานำเนื้อหาจากพระไตรปิฎก และอรรถกถาของท่านพระพุทธทศตตะและพระพุทธโฆษาจารย์ มาเรียบเรียงใหม่ ให้เป็นลำดับที่เกี่ยวกับพระเมตไตรยพุทธเจ้า อีกทั้งแต่งเสริมข้อความบางอย่างที่ไม่เคยพบในพระไตรปิฎก และอรรถกถา เช่น มงคล 108 ในผ้าพระบาท พระอนุพยัญชนะ 80 เป็นต้น คัมภีร์สมันตภัททิกาแสดงประเพณี วัฒนธรรม ความงามของบ้านเมือง การปกครอง ตลอดจนถึงความเป็นอยู่ของชาวเมืองในอดีต และในอนาคต จึงนับว่าให้คุณค่าทั้งด้านวรรณคดี คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ และคุณค่าด้านประเพณีสติปัญญา คัมภีร์สมันตภัททิกามีอิทธิพลต่อคัมภีร์วรรณคดีบาลีที่แต่งในภายหลัง เช่น ชินาลังการฎีกา ปฐมสมโพธิกถา โดยเนื้อหาที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การกล่าวถึงมงคล 108 ในผ้าพระบาท ส่งผลให้มีการสร้างรอยพระพุทธบาทจำนวนมากที่ประกอบด้วยมงคล 108 ในประเทศพม่า ลังกา และไทย ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 10 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

พระมหาอุตร สุทธิญาโณ (2555) ได้เสนอคุณสมบัติในเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์กัณฑ์ชาวิตรณี อรรถกถา สรุปความได้ว่า คัมภีร์กัณฑ์ชาวิตรณีอรรถกถา หรือที่เรียกว่า มาติกาอรรถกถา เป็นอรรถกถาหนึ่งใน 15 อรรถกถาที่พระพุทธโฆษาจารย์รจนาไว้ ทำให้พอจะสันนิษฐานได้ว่าท่านแต่งคัมภีร์นี้ที่ประเทศศรีลังกาขณะท่านเดินทางไปศึกษาอรรถกถาตามที่พระเรวตะแนะนำ และคงแต่งขึ้น

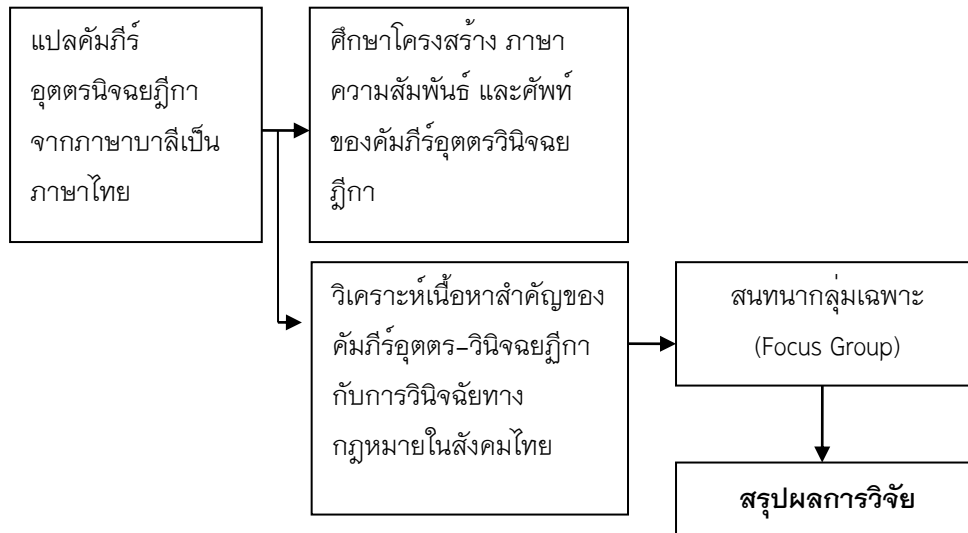
ในราวพุทธศตวรรษที่ 9 ตามคำเชิญของพระโสณเถระ โดยมีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้ภิกษุทั้งหลายข้ามพ้นความสงสัยในพระวินัยอันเป็นกฎระเบียบและเป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติ

สุเทพ พรหมเลิศ (2553) ได้เสนอคุณูปกตของเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มหาวงศ์ สรุปความได้ว่า คัมภีร์มหาวงศ์ได้รวบรวมเนื้อเรื่องมาจากคัมภีร์พุทธศาสนา ตำนานและเรื่องเล่าสืบกันมา เช่น คัมภีร์ที่ปวงศ์ คัมภีร์มหาวงศ์เดิมและพงศาวดารลังกา เป็นต้น ให้คุณค่าทั้งด้านวรรณคดี สังคม ประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครองและประเพณีสติปัญญา มีอิทธิพลต่อคัมภีร์วรรณคดีบาลีที่รจนาในประเทศไทย เช่น คัมภีร์ชินกาลมาลีปกรณ์ คัมภีร์จักกวัตทีปนิ คัมภีร์มังคลัตถทีปนิ คัมภีร์สังคีตยวงศ์ คัมภีร์ปฐมสมโพธิ เนื้อหาที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในลังกาทวีป มีอิทธิพลต่อประเพณีไทย เช่น ประเพณี วันวิสาขบูชาและวันอาสาฬหบูชา ประเพณีการสวดมนต์พระปริตรและการสวดพระอภิธรรม ประเพณีการบูชาพระสถูปเจดีย์ ประเพณีการบูชารอยพระพุทธบาท มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทย สถาปัตยกรรมไทย ประติมากรรมไทย และจิตรกรรมไทย

จากที่ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทั้งหมดนี้ ปรากฏว่ายังไม่มีใครทำการแปลและศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา คัมภีร์ฎีกาอธิบายความแห่งอรรถกถาอุตตรวินิจฉยะซึ่งรจนาโดยพระพุทธทศตเถระ ชาวอินเดีย ผู้เป็นปราชญ์ร่วมสมัยกับพระพุทธโฆษาจารย์ พระอรรถกถาจารย์นามอุโฆษ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่อง คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา: การแปลและศึกษาวิเคราะห์ เพื่อแปลเนื้อหาที่เป็นภาษาบาลีออกมาเป็นภาษาไทยแล้วทำการศึกษาโครงสร้าง ภาษาศาสตร์ ความสัมพันธ์ ศัพท์ และวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญของคัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกากับการวินิจฉัยทางกฎหมายในสังคมไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยแปลคัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา จากภาษาบาลีเป็นภาษาไทย และศึกษาโครงสร้าง ภาษาศาสตร์ ความสัมพันธ์ ศัพท์ และวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญของคัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกากับการวินิจฉัยทางกฎหมายในสังคมไทย โดยกำหนดกรอบคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

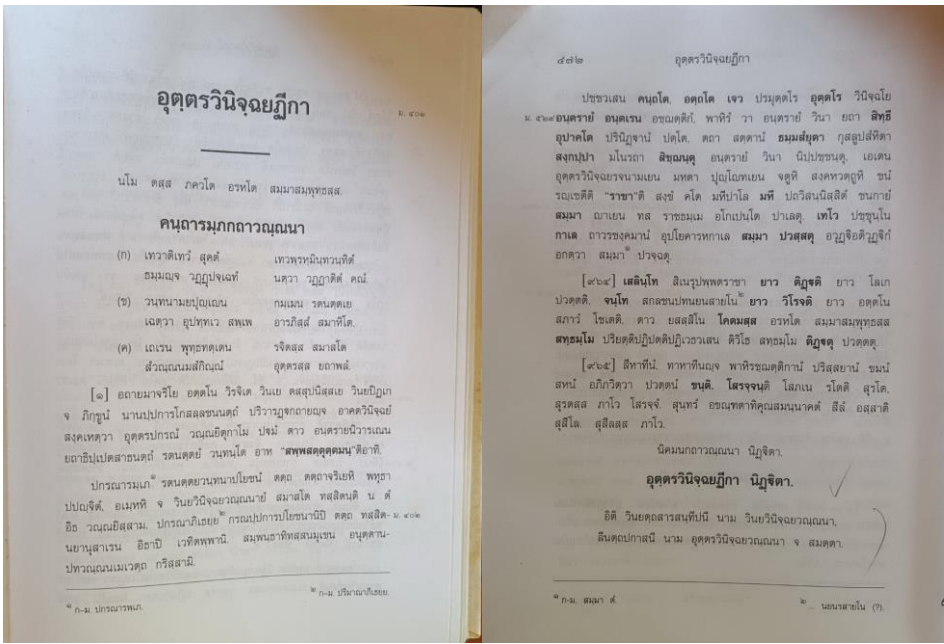
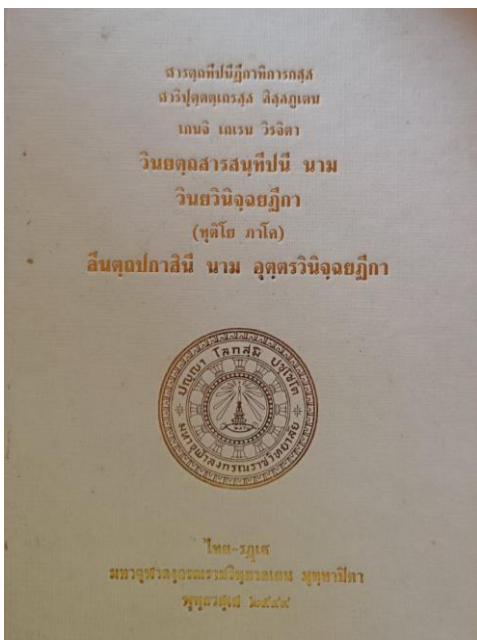
ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มีวิธีการดังนี้

1. แปลเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่ แปลคำภีร์อุตตรนิจฉยฎีกา ภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2544 เนื่องจากเป็นฉบับบาลีอักษรไทยฉบับแรกและฉบับเดียวที่ปริวรรตมาจากต้นฉบับอักษรพม่า โดยสำนักพิมพ์วิญญูณ ของอาจารย์พร รัตนสุวรรณ โดยแปลภาษาบาลีเป็นภาษาไทย จำนวนต้นฉบับภาษาบาลี 116 หน้า
2. ศึกษาคำภีร์อุตตรนิจฉยฎีกา ในด้านโครงสร้าง ภาษา ความสัมพันธ์และศัพท์ที่ผู้ประพันธ์ใช้ในคำภีร์
3. วิเคราะห์คำภีร์อุตตรนิจฉยฎีกา ในด้านเนื้อหาสำคัญกับการวินิจฉัยทางกฎหมายในสังคมไทย
4. Focus Group โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางพระวินัย เช่น ผู้สอบได้เปรียญธรรมชั้น 6-9 ประโยค จำนวน 3-5 รูป/คน 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย เช่น อัยการ นิติกร หนายความ จำนวน 3-5 คน โดยการแบ่งโฟกัสกรุป กลุ่มละ 1 ครั้ง
5. สรุปและนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้วิจัยแปลคำภีร์อุตตรนิจฉยฎีกา ฉบับพิมพ์ภาษาบาลีอักษรไทย โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2544 ซึ่งมีเนื้อหาจำนวน 116 หน้า เป็นภาษาไทยได้จำนวน 77 หน้า โดยเทียบเคียงเนื้อหาบางส่วนจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539) และอรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาพที่ 2 ตัวอย่างคัมภีร์ ปกและเนื้อหาบางส่วน

บทที่ ๒

แปลคัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกา จากภาษาบาลีเป็นภาษาไทย

ผู้วิจัยจะนำเสนอคำแปลคัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกา โดยกล่าวถึง พรรณนากถาเริ่มต้นคัมภีร์ พรรณนามหาวิภังคสังคหกถา พรรณนาปาราชิกกถา พรรณนาสังฆาติเสสกถา พรรณนาตังสนิสัคคียกถา พรรณนาปาจิตติยกถา พรรณนาปาฏิเทศนียกถา พรรณนาเสชียกถา ภิกขุณีวิภังค์ พรรณนาปาราชิกกถา พรรณนาสังฆาติเสสกถา พรรณนานิสัคคียกถา พรรณนาปาจิตติยกถา พรรณนาปาฏิเทศนียกถา พรรณนาจตุรวิปตติกถา พรรณนาอิทธิรณปัจฉยยกถา พรรณนาขันธกุปัจฉากถา พรรณนาสมุฏฐานีสีกถา พรรณนาอาปัตติสมุฏฐานกถา พรรณนาเอกุตตรนยยกถา พรรณนาเสทโฆจนกถา พรรณนาสาธารณาสาธารณกถา พรรณนาลักขณกถา พรรณนาสัพพสังกถนยยกถา และพรรณนานิคมนกถา ดังต่อไปนี้

คัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกา

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาค ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง พระองค์นั้น

๒.๑ พรรณนากถาเริ่มต้นคัมภีร์

(ก)	ข้าพเจ้าขอไหว้พระสุคตเจ้า ผู้ทรงเป็นเทพยิ่งกว่าเทพ
ผู้อันจอมแห่งเทพและพรหมไหว้แล้ว
ข้าพเจ้าขอไหว้พระธรรม อันเป็นที่ตั้งวิญญูะได้เด็ดขาด
ข้าพเจ้าขอไหว้พระสงฆ์ ผู้ล่วงวิญญูะได้แล้ว
(ข)	ด้วยกรรมอันเป็นบุญที่สำเร็จจากการไหว้พระรัตนตรัย
ข้าพเจ้าเป็นผู้มีจิตตั้งมั่น ตัดอันตรายได้ทุกอย่าง จักเริ่ม
(ค)	สังวรรรณาคูตตรวินิจฉัยฎีกาที่พระพุทธทตตเถระจรรณาไว้โดยย่อ
ซึ่งไม่ปะปนกัน ตามกำลัง

๑. ก็ อาจารย์นี้ (พระพุทธทตตเถระ) เมื่อรจนาพระวินัยแล้ว ประสงค์จะรวบรวมการวินิจฉัยที่มาแล้วในพระวินัยปิฎกที่เป็นอุปนิสัยแห่งพระวินัยนั้นด้วย ที่มาแล้วในอรรถกถาปริวารด้วยแล้วพรรณนาคัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกา เพื่อให้เกิดความฉลาดนานาประการแก่เหล่าภิกษุ เมื่อจะไหว้พระรัตนตรัยเพื่อป้องกันอันตรายและให้สำเร็จตามประสงค์เป็นปฐมก่อน จึงกล่าวคำว่า สัพพสคตตมฺ เป็นต้น ฯ

ภาพที่ 3 ตัวอย่างการแปล

วัตถุประสงค์ที่ 2. ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างของคัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกา กล่าวถึงความหมาย ลักษณะเด่น ความเป็นมาของคัมภีร์ รูปแบบของคัมภีร์ สรุปได้ดังนี้

คัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกา หมายถึง คัมภีร์ที่มีการวินิจฉัยอันยอดเยี่ยมอย่างยิ่ง โดยคั่นละและอรรถละ ด้วยอำนาจเป็นร้อยกรอง, ลักษณะเด่นของคัมภีร์อุตตรวินิจฉัยฎีกาสรุปได้ดังนี้ 1) อธิบายความตามลำดับบทในอรรถกถาคูตตรวินิจฉัยฎีกา 2) อ้างอิงพระไตรปิฎกมาสนับสนุนการอธิบายจำนวนมาก 3) อ้างอิงอรรถกถาสมันตปาสาทิกามาสนับสนุนการอธิบายจำนวนมาก 4) เติมนเรื่องกระชับตามแนวอรรถกถาคูตตรวินิจฉัยฎีกา, ความเป็นมาของคัมภีร์คือ เป็นฎีกาอธิบายความในอรรถกถาคูตตรวินิจฉัยฎีกาของพระพุทธทตตเถระชาวอินเดีย รจนาโดยพระวาจิสสรเถระชาวศรีลังกา เมื่อพุทธศตวรรษที่ 17 ใน

สมัยของพระเจ้าวิชัยพาหุที่ 3 ประเทศศรีลังกา โดยท่านได้รับการอาราธนาให้รจนาจากพระเถระชาวศรีลังกาในสมัยนั้น คือ พระสุมังคลเถระ พระพุทธมิตตเถระ พระมหากัสสปเถระ พระธรรมกิตติเถระ และพระวาณิชภาณู ท่านได้อาศัยคัมภีร์อธิบายวินัยฉบับโบราณที่เขียนด้วยภาษาสิงหล รวมถึงอรรถกถาสมันตปาสาทิกา และฎีกาสารัตถทีปนีเป็นต้นแบบ อธิบายไปตามลำดับบทที่มีอยู่ในตัวคัมภีร์อรรถกถาอุตตรวินิจฉยะ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยดำเนินการจัดพิมพ์คัมภีร์วินัยวินิจฉยะฎีกานี้เป็น 2 เล่ม คือ วินัยวินิจฉยะฎีกาปฐมภาค และวินัยวินิจฉยะฎีกาทุติยภาค, มีรูปแบบการแต่งเป็นทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง คือ มีร้อยกรอง(คาถา) จำนวน 16 คาถา โดยเป็นอินทริวิเชียรฉันท์ และปัฐยาวัตรฉันท์

ภาษาในคัมภีร์วินัยวินิจฉยะฎีกาปฐมภาค กล่าวถึงการใช้นามศัพท์ เช่น มยา วินยสุส โย สาโร วินิจฉโย รจิตโต, ตสฺส วินิจฉยสุสชาติ โยชนา ฯ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2544) แปลว่า วินิจฉยอันเป็นสาระแห่งวินัยได้อันราราจนาแล้ว แห่งวินิจฉยนั้น, การใช้กริยาศัพท์ เช่น ญาเตติ ยํ อุทฺทิสฺส ภณฺติ ตสฺมี วิญฺญุมฺหิ มนุสฺสชาติเก อจิเรณ ญาเต ฯ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2544) แปลว่า คำว่า ญาเต ความว่า เธอพูดเจาะจงผู้ใด เมื่อผู้นั้น เป็นชาติมนุษย์รู้เพียงสา เข้าใจได้ไม่นาน, การใช้ศัพท์ เช่น เตสํ ลิกฺขาปทานํ สมฺภูฏานํ ภิกฺขุณํ ปาฏฺวตุถาย อิติ ปรี ปวกฺขามิ ฯ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2544) แปลว่า เพื่อประโยชน์แก่ความฉลาดแห่งภิกษุทั้งหลาย ข้าพเจ้าจะกล่าวสมฺภูฏานแห่งลิกขาปทานเหล่านั้น เบื้องหน้าแต่นี้ไป

ความสัมพันธ์ในคัมภีร์วินัยวินิจฉยะฎีกาปฐมภาค กล่าวถึงความสัมพันธ์กับพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเสส คือ สัมพันธ์กับพระไตรปิฎก เช่น เนื้อหาว่า ฉพฺพคฺคิยา ภิกฺขุ อจิรวติยานิยา คาวินิ ตรนฺตินิ วิสาณฺสุปิ คณฺหนฺติ ฯ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2544) แปลว่า พวกภิกษุฉัพพคคิยจับแม่โคที่กำลังข้ามแม่น้ำอจิรวดีที่เขาบ้าง สัมพันธ์กับเนื้อหาในพระวินัยปิฎก มหาวรรค, สัมพันธ์กับอรรถกถา เช่น เนื้อหาว่า เอกาทส ปตฺตาติ ตมฺพโลหมเยณ วา ทารุเมยฺย วา สหฺติ ทสฺรตฺน-มยา ฯ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2544) แปลว่า สองบทว่า เอกาทส ปตฺตา ได้แก่ บาทรที่ทำด้วยรัตนะ 10 ชนิด รวมทั้งบาทรที่ทำด้วยทองแดงหรือทำด้วยไม้สัมพันธ์กับเนื้อหาในอรรถกถาสมันตปาสาทิกา, สัมพันธ์กับฎีกา เช่น เนื้อหาว่า โปราณสตฺถานูรูปํ ลกฺขณสมฺปนฺนา อุปฺปาติตา นิลกหาปณฺาติ เวทิตพฺพา ฯ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2544) แปลว่า กหาปณะทั้งหลายที่สมบุรณ์ด้วยลักษณะตามสมควรแก่ศาสตร์โบราณ ที่เขาให้เกิดขึ้นแล้ว ฟังทราบว่าเป็นลักหาปณะ สัมพันธ์กับเนื้อหาในฎีกาสารัตถทีปนี

ศัพท์ในคัมภีร์อุตตรวินิจฉยะฎีกา กล่าวถึงศัพท์วิเคราะห์ เช่น เทวปุตฺตกิลฺเสสํ อภิสังขารมจฺจุชฺชุนฺธ-มารสงฺฆาเต ปญฺจวิธเ มาเร พลวิธมนสมฺมอฺจุเจตฺตพฺพานสหายเวกฺลฺลนิตฺทาโนปฺจเจตฺตวิเสสชาติกฺกมวเสน ปญฺจหิ อากาเรหิ ชิตฺวาติ ชินโน ฯ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2544) แปลว่า ชื่อว่า ชินะ เพราะทรงชนะมาร 5 จำพวก กล่าวคือ 1) เทวบุตรมาร 2) กิลฺเสมาร 3) อภิสังขารมาร 4) มัจจุมาร และ

5) ชั้นฆราวาส ด้วยอาการ 5 อย่าง คือ 1) การกำจัดกำลัง 2) การตัดขาด 3) การละ 4) การตัดสหาย ความบกพร่อง นิทาน 5) การก้าวล่วงวิสัย

วัตถุประสงค์ที่ 3. ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาสำคัญของคัมภีร์อุตตรวิจิตรวิจยฎีกากับการวินิจฉัยทางกฎหมายในสังคมไทย กล่าวถึงเนื้อหาสำคัญในพระรณนามหาวิภังคสังคหกถาประกอบด้วย พระรณนาปาราชิกกถา พระรณนาสังฆาติเสสกถา สรุปได้ดังนี้

วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญในพระรณนาปาราชิกกถา

(1) ในปฐมปาราชิก การเสพเมถุนหรือการมีเพศสัมพันธ์ตามข้อกำหนดของปฐมปาราชิกไม่ว่าจะกระทำกับใครที่ไหนก็ตาม หากมีเจตนาและวัตถุประสงค์เป็นไปตามทวาร 3 (อวัยวะเพศ ทวารหนัก และปาก) ถือว่าผิดทั้งนั้น และไม่ต้องให้ใครมาชู้โทษว่าทำผิดและลงโทษ ต่างจากข้อกำหนดและการวินิจฉัยทางกฎหมายในสังคมไทยที่ไม่ห้ามหากกระทำกับคนที่สมรส ผู้มีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ได้สมรสย่อมผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราหญิงซึ่งมิใช่ภริยาของตนโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยหญิงอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้หรือโดยทำให้หญิงเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท (เว็บไซต์ www.krisdika.go.th, 2565)

(2) ในทุติยปาราชิก การลักทรัพย์ตั้งแต่ 5 มาสกขึ้นไปโดยเจตนา ทำให้ภิกษุต้องอาบัติปาราชิกขาดจากความเป็นภิกษุทันทีไม่ต้องรอให้ใครมาชู้โทษ คำสำคัญคือ 5 มาสกเทียบเท่ากับนิลกหาปณะที่ทำมาจากทองคำ หรือทองผสม เป็นเงินตราที่มีราคาสูง เมื่อเทียบกับความผิดทางบ้านเมืองในประเทศอินเดียโบราณ ผู้ทำผิดกฎหมายข้อนี้ต้องถูกขัง คุกจ้องจำ หรือขับไล่อินเดียโบราณ 5 มาสกเท่ากับ 1 บาท (เงินอินเดียโบราณ) ไม่ใช่เงินบาทไทย หากเมื่อดูเจตนารมณ์ที่ว่าเงินนิลกหาปณะเป็นมาตราเงินที่มีราคาสูง และบางทีท่านให้เทียบกับเมล็ดข้าวเปลือกที่ทำด้วยทองคำ 20 เมล็ดปัจจุบันค่าของ 5 มาสก ควรเทียบกับ 1 บาททองคำ (ราคา 1 บาททองคำปัจจุบันเท่ากับ 31,050 บาท) (สมาคมค้าทองคำ, 2565)

ดังนั้น ภิกษุในพระพุทธศาสนาจะต้องอาบัติข้อนี้ไม่ใช่ง่าย เหตุผลเพราะ (1) ภิกษุส่วนมากมีจิตเมตตา ไม่คิดเบียดเบียนใคร (2) การจะลักขโมยเงินจำนวนมากระดับหมื่นบาทไม่ใช่ผู้ที่เป็นภิกษุจะทำได้ง่าย การลักทรัพย์ 5 มาสก หรือ 1 บาททองคำ หากภิกษุทำ แม้ไม่มีใครรู้ ก็ต้องรับโทษเอง ขาดจากความเป็นภิกษุทันที และหากจะเอาผิดทางกฎหมายในสังคมไทย ก็ถือว่าต้องโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท (เว็บไซต์ www.krisdika.go.th, 2565)

(3) ในตติยปาราชิก การฆ่ามนุษย์ด้วยเจตนาหรือการพรณนาคุณของความตาย หากภิกษุในพระพุทธศาสนาทำ ย่อมต้องอาบัติปาราชิกขาดจากความเป็นภิกษุทันที ส่วนในแง่ของกฎหมายในสังคมไทยการพรณนาคุณของความตายไม่มีความผิดหรือบทลงโทษใด ๆ ส่วนการเจตนาฆ่ามนุษย์ให้

ตายเป็นโทษหนัก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 ว่า ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี (เว็บไซต์ www.krisdika.go.th, 2565)

4) ในจุดอุปการาชิก การอวดอุตริมนุสสรธรรม คือการอวดคุณวิเศษที่ไม่มีในตนโดยหวังลาภสักการะ ถือว่าเป็นการหลอกลวง พระพุทธองค์ทรงตำหนิว่าผู้ที่ทำเป็น “มหาโจร” มีความผิดร้ายแรงถึงกับขาดจากความเป็นภิกษุ แต่เรื่องนี้ในสังคมไทยปัจจุบันเป็นเรื่องละเอียดอ่อน เพราะชาวไทยชอบเข้าหาและให้ความเคารพศรัทธาผู้ที่มีลักษณะพิเศษเหนือมนุษย์ บางทีภิกษุไม่ได้ประกาศแต่พอใครทราบก็ประกาศต่อ ๆ กันไป อาจส่งผลเสียต่อภิกษุที่ประพฤติดีปฏิบัติชอบได้ เฉพาะภิกษุที่ประกาศตนว่ามีคุณวิเศษเองและมุ่งหวังลาภสักการะ ย่อมขาดจากความเป็นภิกษุ เพราะต้องอาบัติข้อนี้โดยอัตโนมัติ การจะด่วนตัดสินว่าภิกษุท่านโน้นท่านนี้ต้องอาบัติข้อนี้เป็นเรื่องยากในการตัดสิน เพราะค่อนข้างเป็นนามธรรม ในส่วนของกฎหมายในสังคมไทยนั้นการอวดคุณวิเศษถือว่าการโกหกหลอกลวงประชาชน มีบทลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 ว่า ผู้ใดโดยทุจริตหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (เว็บไซต์ www.krisdika.go.th, 2565)

วิเคราะห์เนื้อหาสำคัญในพรณนาสังฆาทิเสสกถา

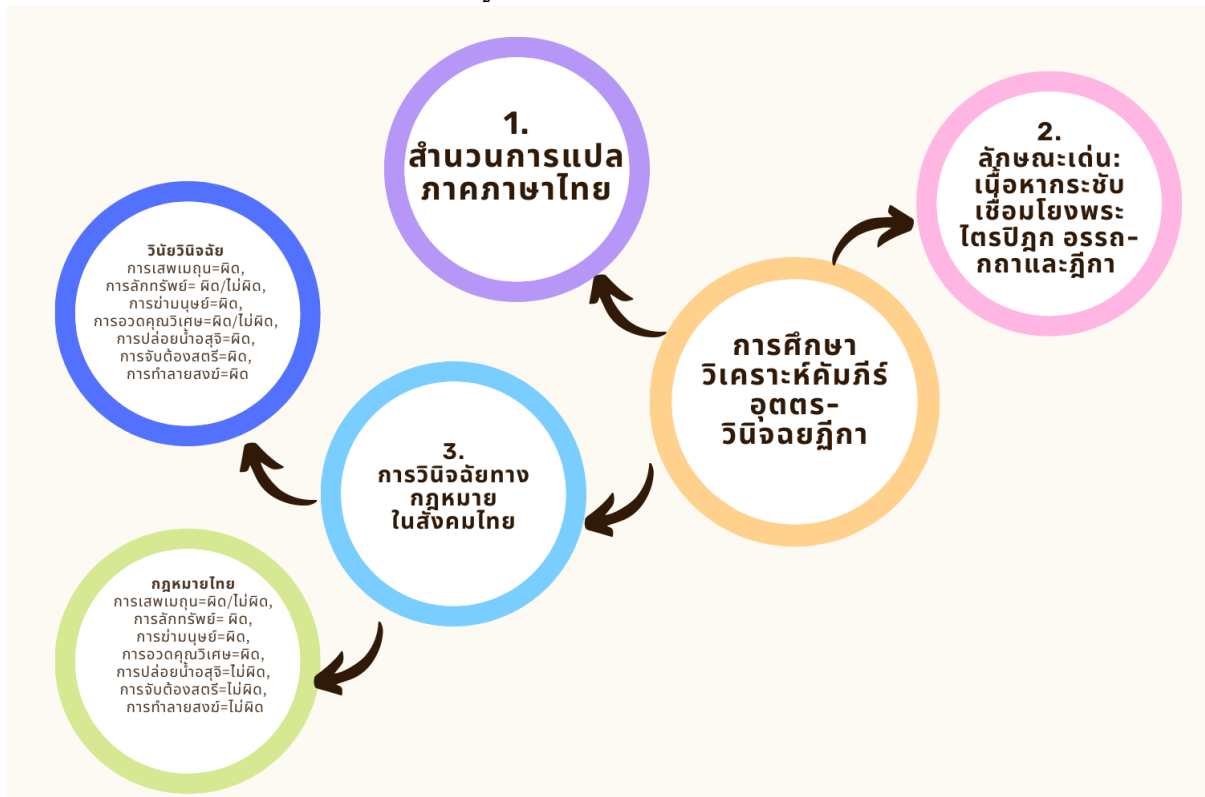
(1) สังฆาทิเสสข้อเจตนาปล่อยน้ำอสุจิให้เคลื่อน เป็นโทษทางพระวินัย แต่ไม่เป็นโทษทางกฎหมายไทยในสังคมไทย ยกเว้นกระทำอนาจารปล่อยน้ำอสุจิเคลื่อนต่อหน้าธารกำนัลหรือสาธารณชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 388 ว่า ผู้ใดกระทำการอันควรขายหน้าต่อหน้าธารกำนัล โดยเปลือยหรือเปิดเผยร่างกาย หรือกระทำการลามกอย่างอื่น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท (เว็บไซต์ www.krisdika.go.th, 2565)

(2) สังฆาทิเสสข้อถูกต้องกายหญิง เป็นโทษทางพระวินัย แต่ไม่เป็นโทษทางกฎหมายไทย ยกเว้นกระทำอนาจารโดยประสงค์จะลงลาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 278 ว่า ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีโดยขู่เข็ญ ด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (เว็บไซต์ www.krisdika.go.th, 2565)

(3) สังฆาทิเสสข้อทำลายสงฆ์ เป็นโทษทางพระวินัย แต่ไม่เป็นโทษทางกฎหมายไทย เพราะกฎหมายรัฐธรรมนูญระบุเรื่องการคุ้มครองพระพุทธศาสนาไว้อย่างกว้าง ๆ ในมาตรา 7 ว่าด้วยพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560) แต่ยังไม่มียกกฎหมายที่คุ้มครองพระพุทธศาสนาที่ชัดเจนเพื่อป้องกันการทำลายสงฆ์

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ดังนี้

1. จำนวนการแปลคัมภีร์อุตตรวินัจฉยฎีกาในภาคภาษาไทยเป็นจำนวนการแปลครั้งแรก
2. ลักษณะเด่นคือการใช้เนื้อหากระชับ เชื่อมโยงพระไตรปิฎก อรรถกถาและฎีกา
3. การวินิจฉัยพระวินัยเทียบกับกฎหมายไทย เช่น การเสพเมถุน ทางพระวินัย กรณีมีเจตนาผิด แต่ทางกฎหมาย มีทั้งผิดและไม่ผิด, การลักทรัพย์ ทางพระวินัย กรณีมีเจตนา จะผิดหรือไม่ผิดต้องดูองค์ประกอบของสิ่งที่ลักด้วยว่าเกิน 5 มาสกไหม ส่วนทางกฎหมาย ผิดทุกกรณี หากมีเจตนา, การข่มขืน ทางพระวินัย กรณีมีเจตนา ผิด เช่นเดียวกับกฎหมาย, การอวดคุณวิเศษ ทางพระวินัย กรณีมีเจตนา จะผิดหรือไม่ผิดต้องดูว่าคุณวิเศษของตนมีจริงไหม ถ้ามีจริงไม่ผิด ถ้าไม่มีจริง ผิด ส่วนทางกฎหมาย ผิดทุกกรณี, การปล่อยน้ำอสุจิ ทางพระวินัย กรณีมีเจตนา ผิด ส่วนทางกฎหมาย ถ้าไม่ทำให้ใครเดือนร้อนไม่ผิด, การจับต้องสตรี ทางพระวินัย กรณีมีเจตนา ผิด แต่ทางกฎหมาย ถ้าจับต้องผู้ที่จับต้องได้ เช่น คู่สมรส ไม่ผิด, การทำลายสงฆ์ ทางพระวินัย กรณีเจตนา ผิดทุกกรณี แต่ทางกฎหมาย ยังไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจน

สรุป

คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา ราชนาโดยพระวาจิสสรเถระชาวศรีลังกา ราวพุทธศักราช 1700 ในสมัยของพระเจ้าวิชัยพาหุที่ 3 ประเทศศรีลังกา เป็นคัมภีร์อธิบายอรรถกถาอุตตรวินิจฉยะของพระพุทธทศเถระชาวอินเดีย ต้นฉบับคัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา ตีพิมพ์เป็นภาษาบาลีโดยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อพุทธศักราช 2544 ตีพิมพ์ร่วมกับคัมภีร์วินยวินิจฉยฎีกา มีจำนวน 2 เล่ม คือ คัมภีร์วินยวินิจฉยฎีกา ปฐมภาค และทุติยภาค เนื้อหาของคัมภีร์อยู่ในเล่มทุติยภาค, เฉพาะคัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา มีจำนวนต้นฉบับภาษาบาลี 166 หน้า ผู้วิจัยแปลเป็นภาษาไทยได้ 77 หน้า ส่วนงานการแปลนี้เป็นองค์ความรู้สำคัญเนื่องจากเป็นสำนวนแรก โครงสร้างของคัมภีร์ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) บทปณามคาถา อารัมภกถา 2) เนื้อหาว่าด้วยอภิปาราชิกเป็นต้น 3) นิคมนคาถา ลักษณะเด่นของคัมภีร์คือสำนวนภาษากระชับ มีความสัมพันธ์กับพระไตรปิฎก อรรถกถาสมันตปาสาทิกา และฎีกาสารัตถทีปนี มีการอธิบายศัพท์และหลักเกณฑ์การวินิจฉัยพระวินัยเช่นกับหนังสือแนวฎีกาทัวไป ต่างกันแต่คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกาอธิบายแบบสั้น กระชับใจความตามอรรถกถาอุตตรวินิจฉยะที่เป็นต้นฉบับ เป็นประโยชน์หลายทางสำคัญสำหรับการวินิจฉัยพระวินัย และแนวทางในการรจนาคัมภีร์แนวฎีกาสำหรับอนุชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ ไปเป็นแนวทางในการให้ความรู้ด้านพระวินัยผ่านกระบวนการเรียนการสอนและเผยแพร่เพื่อธำรงรักษาพระพุทธศาสนาสืบไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ตามที่ท่านพระมหากัสสปเถระผู้เป็นเสมือนตัวแทนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวไว้เมื่อคราวปฐมสังคายนาว่า “พระวินัยเป็นอายุของพระพุทธศาสนา” และความจริงอย่างนั้นอย่างไม่ต้องสงสัย คัมภีร์พระวินัยทุกประเภททุกระดับ ตั้งแต่พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ปกรณ์วิเสส จนถึงคัมภีร์อัตโนมติวินัยของบูรพาจารย์ทั้งหลายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ควรมีการศึกษา เชื่อมโยง กลั่น กรอง เนื้อหาอย่างละเอียด ครบวงจร เพื่อเป็นอุปกรณ์ธำรงรักษาพระพุทธศาสนาให้มั่นคงถาวร

2.2 คัมภีร์อุตตรวินิจฉยฎีกา เป็นเพียงผลงานหนึ่งของพระวาจิสสรเถระ ควรมีการศึกษา ผลงานชิ้นอื่นๆ ของท่านเพิ่มเติม เพราะผู้รจนาคัมภีร์นี้นับได้ว่าเป็นผู้ทรงภูมิรู้ในด้านบาลีภาษาและพระวินัยอย่างดียิ่งรูปหนึ่งในวงการพระพุทธศาสนาเถรวาท

เอกสารอ้างอิง

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2553). *พระไตรปิฎก: สิ่งที่ชาวพุทธต้องรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 15).

กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

พระมหาจรัญ อุตุตมธมฺโม. (2557). *นรกการปฏิภา: แปลและศึกษาวิเคราะห์(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาบุรณะ ชาทเมโธ. (2556). *คัมภีร์วิสุทธิมรรคคตินฐี: การชำระและการศึกษาวิเคราะห์(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมลัทธิคุณ โคนุสาโร. (2556). *คัมภีร์สมันตภัททิกา อรรถกถาอนาคตวงศ์: การแปลและศึกษาวิเคราะห์(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอุตร สุทธิญาโณ. (2555). *ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์กัณฑ์ชาตวรรณีอรรถกถา(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชวรมนูณี (ประยูร ปยุตฺโต). (2529). *พุทธธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2544). *อุตุตตวิวินิจฉัยปฏิภา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิญญาน.

เว็บไซต์ www.krisdika.go.th. (2565). *ประมวลกฎหมายอาญา*. สืบค้นจาก

<https://www.krisdika.go.th/librarian/getfile?sysid=390505&ext=htm>.

สมาคมค้าทองคำ. (2565). *ราคาทองคำตามประกาศของสมาคมค้าทองคำ*. สืบค้นจาก <https://www.goldtraders.or.th/default.aspx>.

สุเทพ พรหมเลิศ. (2553). *การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มหาวงศ์(วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิต)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2543). *คำบรรยายพระไตรปิฎก*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.